

## ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у листопаді 2020 року

(оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

### День пам'яті жертв Голодоморів

До 87-х роковин Голодомору в Україні у всій державі пройшли поминальні богослужіння у церквах, покладання квітів до меморіалів, хвилина мовчання та традиційна акція «Запали свічку». До цієї дати Український інститут національної пам'яті провів у соціальних мережах інформаційну кампанію під гаслом «Збережи пам'ять. Збережи правду». А Національний музей Голодомору-геноциду ініціював акцію «Збережи пам'ять – передай правду», якою розпочав збір записаних свідчень, родинних реліквій та світлин. Відбулась також презентація благодійного проєкту «Зерна правди» з метою підтримки будівництва нового Музею Голодомору. Проєкт презентував Міжнародний благодійний фонд розвитку Меморіалу жертв Голодомору разом із українською ІТ-компанією *SoftServe*. Про Голодомор мовою мистецтва розповіла виставка канадської художниці українського походження Л. Марущак, організована за підтримки Світового Конгресу Українців у Національному музеї Голодомору-геноциду. Також тут відбулась презентація міжнародного проєкту «Аудіогід для кожного», в якому подано інформацію про Голодомор більш як тридцятьма мовами світу. Чимало важливих акцій здійснили й інші провідні заклади культури. Експозицію матеріалів із власних фондів традиційно підготувала Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. Документальні свідчення демографічної кризи в Україні згідно з переписом населення 1937 року оприлюднила Служба безпеки України. А на вебпорталі Державної архівної служби України створено електронну базу даних про жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму «Український мартиролог ХХ століття». Крім того, щорічну Міжнародну науково-практичну конференцію «Міждисциплінарні підходи у дослідженні Голодомору-геноциду» цього року було організовано у форматі онлайн (Національний музей Голодомору-геноциду та Інститут дослідження Голодомору). У всіх містах і селах країни пройшли виставки докумен-

тів, книжкових видань та фотографій, присвячені пам'яті жертв геноциду. Серед них графіка В. Молчанова «Трагедія Голодомору 1932–1933 років» на площі Ринок у Львові та архівні документи «Неприборкана пам'ять» у Дніпропетровському національному історичному музеї імені Д. І. Яворницького. На території Вінницького народного музею Гопчиці встановлено монумент пам'яті заморених голодом односельчан. А в селі Сосниця, що на Полтавщині, на фасаді Будинку культури відкрито меморіальну дошку авторові першого прозового твору про Голодомор 1932–1933 років В. Барці (роман «Жовтий князь»). Свою тематичну програму підготували суспільні телеканали «UA: Перший» (прем'єра фільму власного виробництва «Діти Великого голоду» і документальний фільм Т. Томенка «Будинок "Слово"») та «UA: Культура» (прем'єра фільму власного виробництва «Бабусю, розкажи про Голодомор»).

### **День гідності та свободи**

З нагоди сьомої річниці Євромайдану Національний музей Революції Гідності провів III Всеукраїнський конкурс наукових студентських робіт на тему Революції Гідності (Відзнака імені Сергія Кемського), соціальну інформаційну кампанію під гаслом «Вільні творити майбутнє» та науковий онлайн-форум «Революція гідності: на шляху до історії». Крім того, у Києві відкрито виставку «Барви свободи. Майдан мальований дітьми» (виставковий простір «М<sup>3</sup>: Майдан. Меморіал. Музей») та вуличну графічну експозицію «Мальована історія Майдану» (Майдан Незалежності). Встановлено також пам'ятний знак «Дзвін Гідності» (Алея Героїв Небесної Сотні). У Днірі відбулася онлайн-дискусія «Майдан у регіонах» та виставка «Нью-Йорк – Іловайськ: вибір» (музей «Громадянський подвиг Дніпропетровщини в подіях АТО»). У Львові біля пам'ятника Тарасу Шевченку було встановлено майданівський намет, де проходила фотовиставка про події Євромайдану. Одеський державний історико-краєзнавчий музей презентував експозицію актуального плаката М. Гончарова «(Не) замість зброї». А Донецький академічний обласний драматичний театр у Маріуполі показав глядачам містерію «Майдан Inferno» Н. Нежданої.

### **День української писемності та мови**

9 листопада тисячі слухачів Українського радіо разом написали XX Всеукраїнський радіодиктант національної єдності. Традиційно основною студією для проекту була читальна зала Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Текст на тему читання написав письменник і видавець, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка І. Малкович, а читала диктант акторка Р. Зюбіна. Загалом організатори отримали близько 16 тисяч листів.

Та лише одна учасниця написала радіодиктант без жодної помилки. Це 74-річна лікарка зі Львова Х. Гоянюк.

Цього ж дня у Київському військовому лицейі імені Івана Богуна стартував XXI Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика. В урочистій церемонії відкриття конкурсу взяли участь міністр Кабінету Міністрів О. Немчінов, мовний омбудсмен Т. Кремень, голова журі конкурсу, директор Інституту української мови НАНУ П. Гриценко, заступник голови ВУТ «Просвіта» Г. Філіпчук та інші. Організаторами заходу є Міністерство освіти і науки України, МБФ «Ліга українських меценатів» та ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

### **Культура й ООС**

У листопаді за підтримки Українського культурного фонду стартував проєкт «МІТЄЦ. Реабілітаційний простір» – інноваційна програма мистецько-психотерапевтичної реабілітації ветеранів АТО/ООС та колишніх в'язнів так званих «ДНР/ЛНР». Реалізують новий проєкт громадські організації «МІТЄЦ» та «Львівський психоаналітичний інститут ментального здоров'я». Упродовж дев'яти місяців учасники програми візьмуть участь у восьми майстер-класах із різних видів мистецтва: графіки, живопису, фотографії, кераміки, колажу, лендарту, саундарту та перформативного танцю. А їхні творчі роботи експонуватимуться в онлайн-галереї «МІТЄЦ». До проєкту, зокрема, долучилися такі митці як О. Аполлонов, О. Придувалова, В. Милосердов, С. Якунін, О. Миловзоров, К. Свіргуненко, Б. Мороз. Реабілітаційним досвідом ділитимуться художники С. Захаров (колишній в'язень «ДНР») та Д. Коломойцев (ветеран АТО).

18–19 листопада в рамках соціального проєкту книжкової платформи *Yakaboo* «Бібліотека для героїв» військовослужбовці повітряних сил у Вінниці, навчального центру сухопутних військ «Яворів», що на Львівщині та Кременчуцького шпиталю на Полтавщині отримали п'ять сотень книг, серед яких «Справа Василя Стуса» В. Кіпіані, «Це не пропаганда» П. Померанцева, «Фелікс Австрія» С. Андрухович, «Список кораблів» С. Жадана, «Морські історії» В. Макрейвена, «Вояки» М. Роуч, «Мистецтво війни» Сунь-дзи та інші.

19 листопада у Черкасах урочисто відкрито пам'ятник загиблим учасникам антитерористичної операції, створений за ескізом доньки полеглого героя В. Ложешникова – Дар'ї. Меморіальна композиція «Незламні духом» складається зі скульптур «Воїна захисника», «Воїна з мечем» (скульптор В. Федорченко), «Древа Життя» (ковалі В. Погребняк і А. Плахотнік) та інформаційних стел.

## **Культура та мистецтво в прифронтовій зоні**

11, 18, 25 листопада та 2 грудня столичний *PinchukArtCentre* провів серію програм «ВОСТОК live» за участі електронних музикантів лейбу ВОСТОК. Організатори називають подію «музичною розмовою між музикантами Донбасу». До проекту увійшло чотири онлайн-концерти та коротких інтерв'ю з виконавцями. У першій частині кожної серії свої сети у просторі *PinchukArtCentre* відіграли музиканти, переселенці зі сходу України, а у другій – перформанси транслювалися з Луганську та Донецьку. У музичних програмах взяли участь *Elija, Sasha Shumm & CONORLEE, Burning Woman, port1001001, monodont, Vitalka Project + limlimsen, Symonenko* та *7991H*.

## **Регіональна культурна політика**

За ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України в рамках програми всеукраїнського культурного діалогу «Національний круглий стіл» відбулися публічні заходи у форматі дискусії на теми: «Екологія» (9 листопада у Кривому Розі на Дніпропетровщині) та «Віра. Релігія» (26 листопада в Острозі на Рівненщині). Онлайн-трансляції круглих столів були доступними для всіх охочих.

7 і 8 листопада пройшов Форум ідей та рішень для розвитку Закарпаття *Re:Open Zakarpattia*. Захід відбувся онлайн у форматі панельних дискусій і транслювався наживо українською та англійською мовами. Спікерами виступили, зокрема: міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, голова державного агентства розвитку туризму М. Олеськів, президент Українського ПЕН А. Курков, журналіст та головний редактор «Історичної правди» В. Кіпіані, засновник *ILKO Gallery* М. Ілько, засновник проекту *Ukrainer* Б. Логвиненко, акторка Р. Зюбіна, режисер фільму «Мої думки тихі» А. Лукіч, письменники Т. Прохасько й А. Любка, журналіст, блогер В. Глагола інші. Засновником та організатором форуму є ГО «Інститут Центральноєвропейської Стратегії».

4 і 5 листопада в Острозі на Рівненщині відбувся історико-культурний форум *OST-FEST 2020*, присвячений 920-річчю першої писемної згадки про Дубно й Острог та 560-річчю з нагоди дня народження Великого гетьмана литовського, мецената та полководця князя Костянтина Острозького. У рамках заходу було організовано телеміст, де про роль князів Острозьких в історії України дискутували мистецтвознавець, керівник Арт-Кластеру Острозької академії М. Бендюк та український історик, доцент Києво-Могилянської академії І. Тесленко. Також аудиторія мала можливість переглянути документальний фільм «Великий гетьман князь Острозький». Під час форуму відбулося урочисте відкриття адміністративно-виставкових та Тронної зал у Дубенському замку.

У просторі Тронної зали розміщено, зокрема, портретну галерею та «Тронне» крісло князя Острозького.

### **Креативні індустрії**

19 і 20 листопада в онлайн-форматі пройшов IV Міжнародний форум «Креативна Україна», організований Міністерством культури та інформаційної політики України. Одним із лейтмотивів форуму була тема пандемії. Відбулися панельні дискусії з українськими та міжнародними експертами, а також секторальні модулі, де в інтерактивному форматі представники креативних індустрій взяли участь в обговоренні нинішнього стану і перспектив розвитку креативного сектору економіки України. Серед спікерів: міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, генеральний директор Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Возницького Т. Возняк, директор з розвитку фонду «Ізоляція» та креативної спільноти *IZONE* М. Глибокий, генеральний директор Національного заповідника «Хортиця» М. Остапенко, голова Національної спілки майстрів народного мистецтва України Є. Шевченко та інші. Дискусії було присвячено кіно, моді, розвитку медіасфери та створенню соціально вагомого контенту. Під час форуму було презентовано промо-відео, яке демонструє синергетичний ефект українських креативних індустрій. Ролик створила компанія *TBWA\Ukraine* на замовлення Міністерства культури та інформаційної політики України за підтримки програми *USAID* «Transformation Communications Activity».

### **Мистецькі події**

14–15 листопада відбувся фестиваль соціальних інновацій та нової музики *Plan B*, який охопив три міста Харків, Івано-Франківськ і Лисичанськ (Луганська область). Головна мета заходу – показати чим живе локальна культура та які глобальні теми турбують місцеву спільноту. Складовими програми стали конференція про соціальні інновації, підприємництво та культуру *Plan B Day* та музичний фестиваль *Plan B Night* у супроводі 3D-мепінгу, відеоарту, віджеїнгу та перформансів митців. Завершив *Plan B* концерт нової музики від *СТА-СІК*, *Ragapop*, *Ptakh Jung*, *Kharkiv Guitar Quartet* та *Kurs Valut*. Організаторами фестивалю виступили «Інша Освіта» та формація *Detali* (Івано-Франківськ), *ShumRave* (Слов'янськ), галерея «Неотодрешь» (Лисичанськ), *Next Sound* (Київ).

15–21 листопада у Дрогобичі пройшов IX Міжнародний фестиваль Бруно Шульца. З цієї нагоди на Львівщину завітали митці та поціновувачі творчості дрогобичанина Б. Шульца з усього світу. Прологом до заходу стало відкриття виставки колажів О. Максимова у Львові в «Альянс Франсез». Серед головних подій фестивалю у Дрогобичі, більшість з яких можна було спостерігати он-

лайн: інавгураційні лекції С. Жадана та польського літературного критика П. Прухняка, концерт музичної формації «Лінія Маннергейма» з Харкова, творчий вечір Ю. Андруховича (Львівський академічний обласний музично-драматичний театр ім. Ю. Дрогобича); перформанс «Бруновага» В. Кауфмана (дворик ратуші); виставка «Скалічений Міф» М. Кадана (Палац мистецтв); *Pixel-art* «Знак місця» О. Максимова (простір міста); наукова конференція «Бруно Шульц: арка уяви» (Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка). У Шульцфесті'2020 взяли участь такі вітчизняні письменники як С. Жадан, Ю. Андрухович, Т. Прохасько, Н. Бельченко, О. Бойченко, Ю. Винничук, О. Сливинський, Р. Малиновський. Організаторами свята виступило кілька десятків інституцій та фондів з України та Польщі.

## Театр

У рамках інноваційного артпроєкту під назвою «Театр 360 градусів» Київський академічний драматичний театр на Подолі презентував відеOVERSII театральних постановок з інтеграцією в них 3D-ефектів. Ідея такого формату вистав належить актрисі Д. Малаховій та продюсерці Н. Чижовій. Від 17 до 26 листопада глядачам було запропоновано десять онлайн-показів драми Лесі Українки «Камінний господар» в сучасній інтерпретації українського режисера І. Уривського.

ГогольFest і ЦСМ «Дах» представили новий театральний онлайн-проєкт «*GF\_LSD* – ГогольFest Лабораторії», в рамках якого до цифрового репертуару листопада увійшли: читання п'єси В. Кліменка (КЛІМа) «Український Декамерон», цифрова вистава «We are Leaving» за п'єсою Х. Левіна «На валізах», *zoot*-опера «Стус: Перехожий» за поезією В. Стуса та читання й обговорення творів А. Чехова «Міські історії».

10–15 листопада у Хмельницькому обласному академічному музично-драматичному театрі ім. М. Старицького пройшов Всеукраїнський театральний фестиваль вистав на камерній сцені «Face to face онлайн». Учасниками та дипломантами конкурсу стали Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії імені М. С. Щепкіна, Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша, Житомирський академічний український музично-драматичний театр ім. І. А. Кочерги, Львівський Національний театр імені Марії Заньковецької, Київський національний академічний Молодий театр та Хмельницький обласний академічний музично-драматичний театр імені М. Старицького.

У листопаді відбулися також такі театральні прем'єри: «Трамвай "Бажання"» за мотивами однойменної п'єси Т. Вільямса (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Прем'єра. Бродвейська історія» за п'єсою

Дж. Кромвелла (Київський національний академічний театр оперети); «Якось-то воно буде» за мотивами твору О. Вишні (Київський академічний драматичний театр на Подолі); концертно-сценічної версії опери «Дон Жуан» В. А. Моцарта (Київський муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва); «Нові шрами» М. Ряпулової та Л. Соклакової («Дикий театр»); опери «Турандот» Дж. Пуччіні (Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької); «Бал негідників» за п'єсою Л. Шомара (Вінницький обласний український академічний музично-драматичний театр ім. М. К. Садовського); «За двома зайцями» за п'єсою М. Старицького (Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії імені Михайла Щепкіна); «46 моментів щастя» за твором А. Крима та «Естроген» М. Смілянець (Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка); «Сонечко і Вітерець» за п'єсою Ю. Ран (Харківський театр для дітей та юнацтва).

### **Музика**

24–27 листопада у Великій концертній студії столичного Будинку звукозапису Українського радіо, а також у форматі онлайн пройшов щорічний міжнародний фестиваль «Київські музичні прем'єри», заснований Національною спілкою композиторів України та Національною музичною академією України ім. П. І. Чайковського. Головними подіями фесту стали: ювілейний вечір, присвячений сучасному композиторові І. Щербакову та вітчизняному піаністові Й. Ерміню; хоровий концерт до 275-річчя українського композитора М. Березовського; концерт «Затули мене крилом» на вшанування пам'яті жертв Голодоморів. У музичних програмах взяли участь такі колективи як Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України, Національний ансамбль солістів «Київська камерата», Національний камерний ансамбль «Київські солісти», Муніципальний академічний камерний хор «Київ», Ансамбль класичної музики імені Бориса Лятошинського Національного будинку органної та камерної музики України та Заслужений академічний симфонічний оркестр Українського радіо.

Національний симфонічний оркестр України разом із благодійним фондом «Відкрита музика міста» започаткували Всеукраїнський конкурс на написання української концертної увертюри. Роботи конкурсантів оцінюватиме журі на чолі з композитором Є. Станковичем. Серед почесних членів журі, зокрема: художній керівник та головний диригент національного симфонічного оркестру України В. Сіренко, головний диригент Національної опери України М. Дядюра, генеральний директор Національного симфонічного оркестру України О. Горностаї, художній керівник і головний диригент ансамблю солістів «Київ-

ська камерата» В. Матюхін. Увертюра переможця пролунає під час концерту на честь тридцятої річниці Незалежності України.

Платформа *Open Opera Ukraine* разом із Національною музичною академією України імені П. І. Чайковського та Штутгартською музичною вищою школою представили німецько-український мистецький та освітній проєкт «БАХ єднає!». Результатом спільної роботи молодих українських музикантів та їхніх українських і німецьких кураторів став концерт із творів Й. С. Баха, що відбувся у форматі онлайн 7 листопада у Великій залі Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Проєкт реалізовано за підтримки партнерської програми «Культура для змін» Українського культурного фонду та програми «МЕЕТ UP! Німецько-українські зустрічі молоді» Фонду «Пам'ять, відповідальність та майбутнє».

21 листопада у прямому ефірі одразу з кількох міст – Києва, Харкова, Дніпра та Львова, пройшла церемонія нагородження премії незалежної музики *Jager Music Awards*. Цього року організатори премії оновили список номінацій, додавши такі категорії як «Ком'юніті року», «Колаба року», «Подія нової реальності» та «Соціальна ініціатива в музичній індустрії». Серед переможців *Jager Music Awards 2020: DakhaBrakha* (артист року), *The Unsleping – «РТАНА FRED»* (трек року), *ONUKA – «Zenit»* (відео року), *Alina Pash & Сергій Бабкін, Constantine, LATEXFAUNA, YUKO, Gurt [O], KRUTЬ* – проєкт «Різні.Рівні» (колаборація року), *Kultura Zvuka* (ком'юніті року), платформа *EVE8* (соціальна ініціатива та подія нової реальності). За внесок в індустрію відзначено столичний артклуб *Closer* і Чат концертної індустрії *Kyiv Music Days*. Премією в номінації *Young Blood* нагороджено молодих виконавців *Kurs Valüt, InQUIET SHIP, HER SON*.

11–15 листопада за підтримки Українського культурного фонду відбувся фестиваль сучасної джазової та імпровізаційної музики *Am I Jazz?*. До програми онлайн-шоукейсу увійшло п'ять українських проєктів. Це, зокрема, квінтет Д. Аду, квартет Ю. Середіна, *Marevo* (тріо А. Показа, М. Пятникова та Д. Кастро), ансамбль Д. Вінарікова та *IMAGOjazz*. А вже 25–29 листопада *Am I Jazz?*, який наживо транслювався зі столичного клубу *Closer*, презентував виступи музикантів *Dennis Adu Big Band* і двох експериментальних дуетів, створених спеціально для фестивалю: медіаартиста Г. Потопальського з контрабасисткою К. Кірік та електронного продюсера Д. Авксентьєва з трубочачем Д. Аду.

4 листопада за ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України у прямому ефірі телеканалу *MI* наживо транслювався музичний марафон на підтримку білорусів «Ми разом». Концерт зібрав на сцені київської концертної зали *Stereo Plaza* українських і білоруських музикантів, зокрема та-



ких як «BEZ ОБМЕЖЕНЬ», «Друга Ріка», «СКАЙ», «Kozak System», а також білоруських колективів *Brutto Nostra*, *NAVIBAND*, *NAKA*.

6–28 листопада у Львівському органному залі тривав X Міжнародний органний фестиваль. Загалом відбулося вісім подій в рамках фестивалю та ще чимало традиційних органних концертів. 8 листопада з ексклюзивною програмою «Від класики до джазу» виступив н. а. України В. Кошуба, соліст столичного Національного будинку органної та камерної музики. 15 листопада у «Музичні мандри світом» запросила його колега – з. а. України В. Балаховська. А 30 листопада за підтримки Українського культурного фонду відбулася світова прем'єра твору Б. Фроляк для органа та струнного оркестру «Звучання Пінзеля». Виконали його львівська органістка Н. Величко та *Ukrainian Festival Orchestra* під керівництвом І. Остаповича. Також прозвучали концерти органістів С. Позднишевої (Львів), П. Сухоцького (Луцьк), О. Чундак (Ужгород) та виступи солісток Львівського органного залу О. Мацелюх і Н. Величко.

6–15 листопада у Львові відбувся IX Міжнародний фестиваль «Відкриваємо Падеревського». Організаторами цієї щорічної події є Польсько-українська фундація імені І. Я. Падеревського та Львівська національна філармонія ім. М. Скорика. Традиційно концерти проходять за участі польських та українських виконавців і колективів. Цього року складовими фестивальної програми стали: онлайн-концерт *Vivat, Paderewski!*; музична подія у Концертному залі ім. Станіслава Людкевича «“Незалежна” – Класично з Падеревським»; віртуальна презентація опери «Манру» у постановці В. Вовкуна (до 120-річчя Львівської опери та 160-річчя від дня народження І. Я. Падеревського); концерт у Латинському кафедральному соборі, присвячений року Івана Павла II.

27–29 листопада у Коломиї на Івано-Франківщині в оновленому форматі пройшов XXXIV Музичний фестиваль імені Анатолія Кос-Анатольського. Відкриття відбулось у фое Коломийського академічного обласного українського драматичного театру ім. І. Озаркевича. Тут прозвучав концерт фортепіанної музики Б. Лятошинського та А. Кос-Анатольського у виконанні з. д. м. України О. Козаренка. Два наступні дні фестивалю пройшли в режимі онлайн на місцевому телеканалі НТК. Музичну програму представили Академічний камерний оркестр *HARMONIA NOBILE* Івано-Франківської обласної філармонії ім. І. Маланюк під керівництвом н. а. України Н. Мандрики та Академічний симфонічний оркестр Хмельницької обласної філармонії під керівництвом Т. Демчишина.

8 листопада на *YouTube* відбувся Гала-концерт V Міжнародного фестивалю української ретро-музики ім. Богдана Весоловського «РетроМузФест 2020», в рамках якого названо переможців онлайн-конкурсу молодих виконавців. Володарем Гран-прі стала українська співачка, авторка пісень І. Попович. Серед лауреатів також: вокальний жіночий гурт зі Львова *Ladies' TRIO* (1 премія), ук-

раїнська співачка Т. Бакаленко та польська співачка К. Ігнатовіч (2 премія), дует Назарій Носенко & Єлизавета Чухліб, українська естрадно-джазова співачка, авторка пісень І. Барилюк та музичний проєкт *Fever Project* (3 премія). Засновники фестивалю – посол України в Лівані І. Осташ та український співак О. Цимбала.

Молодіжний симфонічний оркестр України/*YsOU* та художній керівник колективу, диригентка О. Линів за підтримки Українського культурного фонду реалізували документальний проєкт «Чому нове покоління грає музику минулого». Чотири епізоди фільму, знятого на бекстейджі життя оркестру, пропонують глядачеві новий погляд на класичну музику очима її виконавців – молодих музикантів з понад десятка міст і сіл України. Кульмінацією проєкту є відеоконцерт Молодіжного симфонічного оркестру, презентований 20 листопада. Для цього епізоду колектив записав програму з творами Л. ван Бетховена, Б. Лятошинського та Є. Станковича.

8 листопада у Львівській національній філармонії відбулася прем'єра казки-опери С. Туркевич-Лукиjanович «Серце Оксани». У постановці задіяно понад 60 учасників, серед яких інструментальний ансамбль симфонічного оркестру Львівської філармонії під керівництвом диригента С. Хоровця, вісім солістів, дитячо-молодіжний камерний хор «Жайвір» і балетна школа-театр *L.Stage*.

Платформа «Рись» створила освітній сайт про українську традиційну музику. Тут зібрано матеріали про спів та музичні інструменти у форматі лекцій, подкастів і пілотного онлайн-курсу із гри на бубні від А. Левченка. Серед авторів відеолекцій – етномузиколог Є. Єфремов та музикант, колекціонер і реконструктор традиційних музичних інструментів С. Постольников. Проєкт підтримав Український культурний фонд.

### **Візуальні мистецтва**

19 листопада оголошено результати конкурсу на найкращий ескіз великого Державного герба України. Загалом до конкурсу було допущено 112 робіт. Усі вони були представлені на виставці, яка проходила 13–27 листопада у Національному заповіднику «Софія Київська». Ескізи оцінювали фахівці з геральдики, історії, юриспруденції, мистецтвознавства на чолі з автором малого герба України А. Гречилом. Першу премію отримав проєкт О. Кохана.

13 листопада у центрі столиці відкрито «Мистецьку алею» – постійно діючу виставку артоб'єктів, які розміщено на кам'яній стіні. Десять робіт, виконаних у різних техніках, зокрема, із елементами доповненої реальності, присвячено визначним персоналіям та явищам культури. Спеціально створені комісії з літератури та музики обрали для артоб'єктів такі теми: «Чотири обличчя О. Забужко», «А. Могильний: дорослий та дитячий погляди на Київ», «Три життя

Ю. Покальчука», «С. Павличко: дослідниця модернізму, феміністка, видавчиня», «“Ікс” Києвів О. Ульяненка», «Українська хорова школа» (О. Кошиць, М. Леонтович, Українська республіканська капела), «Український модернізм та Б. Лятошинський», «Музика кіно та В. Храпачов», «Українська джазова школа та В. Симоненко», «Автентичний фольклор – ансамбль “Древо”». Кожна інсталяція має QR-код для сканування додаткової інформації, аудіосупровід з коментарем експерта та авторською екскурсією. Проект реалізувала громадська організація «Простір 500» разом із Українським інститутом та Українським інститутом книги за підтримки Українського культурного фонду.

У Києві експонувалися виставки: «Всесвіт. Одного дня після...» – добірка робіт українських художників, створених під час самоізоляції, «Де ніхто з нас не був – ідеальні світи: Ланай» – абстрактний експресіонізм В. Цепкової (Музей історії Києва); «Таємний сад» – роботи у техніці ліногравюри Н. Онищенко та П. Ніколайчука, відомих як *LINOTALE* (Літературно-меморіальний музей-квартира Павла Тичини у Києві); «Архів фотографа Олександра Ранчукова» – збірка чорно-білих світлин О. Ранчукова (Мала галерея Мистецького арсеналу); «Від акції до перформативної скульптури» – мильні скульптури М. Куликовської («Щербенко Арт Центр»); «Тартарари» – графіка, колажі, об'єкти та фотографії Д. Красного («Dymchuk Gallery»); «Стінка на стінку» – картини художників А. Аджинджала, А. Атоян, В. Шерешевського, В. Кришовського, О. Придувалової, П. Сметана та Н. Цой (ЦСМ «Білий Світ»); «Ескізи монументального» – проекти до мозаїк та інших об'єктів українського монументального мистецтва («The Naked Room»); *Hi! It's me* – художні роботи Ю. Беляєвої, К. Берлової, К. Лібкінд, І. Чернишевського («22»); «Портрети, які говорять» – графіка Д. Чичкана («Bereznitsky Art Foundation»); *Classic and Contemporary art* – експозиція тихого аукціону класичного та сучасного мистецтва (Аукційний дім «Золотий Перетин»).

9 листопада Художньо-меморіальний музей О. О. Осмьоркіна у Кропивницькому презентував виставку творів першого Бієнале наївного мистецтва та мистецтва примітивізму «Велюровий кіт» імені Андрія Ліпатова. До віртуальної експозиції увійшло більш як дві сотні різнопланових робіт художників з усієї України. Зокрема представлено твори М. Надєждіна (Кропивницький), Ю. Кафарського (Могилів-Подільський), С. Шаповалова (Кропивницький), В. Кабаченка (Одеса), А. Фурлета (Чернівці – Київ), а також художників-аматорів. Співорганізаторами мистецької акції виступили: Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради, Галерея «Єлисаветград» та Кіровоградська обласна організація Національної Спілки художників України.

У містах України розгорнуто виставки: живопису І. Гапона, а також «Вміти побачити» – текстиль у техніці гобелену, натюрморти, квіткові компо-

зиці та пейзажі І. Мінько-Мурашик (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); *Enfant terrible* – полотно Ю. Сивирини (Палац Лозинського Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького); *Homo* – скульптури В. Семківа (Музей «Івана Георгія Пінзеля» Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Портрет» – ретроспектива студентських рукотворів від 1995 року (галерея Львівської національної академії мистецтв); «Вічно жива натура» – чорно-біле зображення людини у фотографії, живописі та рисунках І. Шинкаренка, К. Смолянінова, Ю. Долинської та М. Ступінського (львівська галерея «Зелена канапа»); «В Бозі квіт людини» – ікони з біблійними сюжетами в сучасній інтерпретації Г. Щербак (львівська галерея сучасного сакрального мистецтва «Iconart»); «Fountain-Art – Фонтан-мистецтво» – живописні та графічні роботи індійського художника Шрі Чінмоя (харківська галерея «Бузок»); «Повернення» – роботи митців декоративного розпису (Кам'янський державний історико-культурний заповідник на Черкащині); «Гармонія в контрастах» – картини О. Дученчук і М. Мамчура (Тернопільський обласний краєзнавчий музей); «Всі відтінки... Червоний» – прояви червоного в живописі, графіці та декоративно-прикладному мистецтві українських митців (Хмельницький обласний художній музей); «З молитвою у житті» – сучасні ікони (Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана).

22 листопада біля наукової бібліотеки Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича відкрито бронзове погруддя німецького письменника Грегора фон Реццорі, створене львівським скульптором В. Цісариком.

З нагоди 75-річчя народного артиста України, композитора, колишнього керівника Черкаського академічного заслуженого народного хору Євгена Кухарця в обласній філармонії встановлено пам'ятну дошку митцю. Меморіальні дошки відкрито також бандуристу К. Місевичу у Хмельницькому, письменниці М. Влад та скрипалю Д. Біланюку у Косові на Івано-Франківщині.

### **Кіномистецтво. Кіновідеопрокат**

Онлайн-медіа «СЛУХ» презентувало документальний серіал «Спалах» про еволюцію різних сфер української культури та її сучасних героїв. 25 листопада відбулася прем'єра першого випуску десятисерійної стрічки, який присвячено історії українського фольку. У фільмі взяли участь: театральний режисер В. Троїцький, етногурт «ДахаБраха», музикантка, авторка пісень Н. Жижченко (*ОНУКА*), музикант О. Скрипка, реперка А. Паш, сопілкар Д. Мазуряк (*KAZKA*), співачка, бандуристка, поетеса М. Круть, солістка гурту *YUKO* Ю. Юріна, майстер народних музичних інструментів М. Тафійчук та музичний журналіст В. Бардецький.

За підтримки Українського культурного фонду у Києві стартував новий сезон Клубу документального кіно *Close Up*, присвячений документальній есеїстиці. У кінотеатрі «Ліра» відбулися покази п'яти есеїстичних фільмів молодих режисерів, серед яких – прем'єра українсько-німецької стрічки «Будинок» Т. Кононенко та М. Местер. Аудиторія також мала можливість долучитися онлайн до розмов про есеїстичне кіно від кураторки Т. Кононенко, кінознавиці А. Куріної, кінокритикині Ю. Коваленко та режисера О. Протяги.

Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Docudays UA* підготував програму «Український док: улюблене». Від 16 листопада в онлайн-кінотеатрі *DOCUSPACE* можна було переглянути документальні стрічки – переможці кінофестивалів. Зокрема це такі картини як «Євромайдан. Чорновий монтаж» В. Тихого та інших, «Українські шерифи Р. Бондарчука, «Головна роль» С. Буковського, «Укриття» А. Максимчук, «Гірчиця в садах» П. Армяновського, «Божественні» Р. Бордуна, «Понад Стіксом» М. Стоянової.

8 листопада в 65-ти кінотеатрах по всьому світу пройшов V Фестиваль «День Арткіно Європи». Столичний кінотеатр «Жовтень» єдиний в Україні вже вчетверте приєднався до цієї культурної події від Міжнародної конфедерації артхаусних кінотеатрів і підготував для глядачів програму кінопоказів європейських та українських фільмів. Її вітчизняною складовою стали «Атлантида» В. Васяновича та «Борщ. Секретний інгредієнт» Д. Корнева.

А 12–15 листопада у львівському кінотеатрі «Коперник» в рамках фестивалю «Дні українського кіно» можна було подивитися вітчизняні фільми «Наші котики» В. Тихого, «Вусатий фанк» О. Ковша, «Фокстер і Макс» А. Матешка, «Зарваниця» Р. Хімея та Я. Малащука, «Безлюдна країна» К. Грицюка, та «Izi» А. Маньяні. Кінопоказ та зустрічі з авторами картин організувано кураторським об'єднанням *Wiz-Art* за підтримки Львівської міської ради. Незалежне видання «Нове українське кіно» виступило інформаційним партнером заходів.

19–22 листопада на каналі *MEGOGO LIVE* відбулася прем'єра циклу документальних фільмів «Фантастичні українці». Проект розповідає про вітчизняне кіно, музику, літературу та візуальне мистецтво. Героями перших чотирьох стрічок стали близько сотні сучасних українських митців, серед яких: режисер А. Сеїтаблаєв, телеменеджер С. Созановський, письменниці І. Карпа й О. Забужко, мисткиня Ж. Кадирова, музикант О. Скрипка, співак М. Барських, гурти *The Hardkiss* й *ОНУКА*, реперка *Alyona Alyona*, актори Ю. Горбунов й І. Вітовська та інші.

20–30 листопада суспільний телеканал «UA: Культура» втретє провів «КіноКульт Фест», який організатори називають фестивалем культового кіно. У форматі онлайн глядачі мали можливість подивитися 16 українських короткометражних фільмів конкурсної програми та дві картини-переможці «Кінокуль-

ту» минулого року – «Людина з фотоапаратом» В. Кикотя та «Колір фасаду синій» О. Радинського. Рейтинг голосування глядачів очолили стрічки «Кегельбан» А. Ернес-Сарихаліла та «2014» М. Трофимчук і Г. Гладкої.

У широкий український прокат вийшли фільми «Атлантида» В. Васяновича, «Номери» О. Сенцова й А. Сеїтаблаєва, документальні стрічки «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик, «Поїзд Київ – Війна» К. Грицюка, «Зірка Давида Черкаського» С. Волкова. Відбулися також телепрем'єри серіалів «Козаки. Абсолютно брехлива історія» О. Березаня (ICTV) і «Колір пристрасті» Д. Гольдмана (СТБ).

### **Музейна справа. Охорона культурної спадщини**

У листопаді Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка з нагоди святкування свого 80-річчя підготував для відвідувачів різноманітну програму подій, серед яких: презентація багатофункціонального інтерактивного екопростору «Галявина Лиса Микити»; відкриття меморіальної експозиції «Пивниця Дому Франка»; лекція-екскурсія Н. Дзьомби «Професор без кафедри: як Іван Франко творив альтернативну освіту»; поетично-співоче дійство за віршами Івана Франка від етногурту *Kurbasy*; презентація відеоінсталяції «Живі вікна» від *Kurbas Productio*; презентація видання «Франко на кожен день» (видавництво «Фоліо» разом із Домом Франка).

5 і 6 листопада у Львівському музеї історії релігії пройшла XXX Міжнародна наукова конференція «Історія релігій в Україні». У заході взяли участь науковці, музейники, мистецтвознавці з України, Польщі, Білорусі та Росії. Спікери представили результати своїх досліджень та обговорили низку питань щодо перспектив розвитку релігієзнавства. У межах конференції відбулася віртуальна презентація виставки «Він змінював світ. До 100-річчя від дня народження святого Івана Павла II».

### **Експозиційна та виставкова діяльність музеїв**

Від 25 листопада до 24 січня за ініціативи Фонду інтелектуальної співпраці Богдана Губського «Україна ХХІ століття» у столичному Національному художньому музеї України триває міжнародна виставка «Знак Соборності. Великий герб України: від Нарбута до Якутовича». Її куратором є український історик Ю. Савчук. Проєкт присвячено традиції Великого державного герба України, історичні джерела створення якого сягають Визвольних змагань 1917–1921 років. У двох виставкових залах експонується близько шістдесяти артефактів, серед з яких – гетьманські печатки Б. Хмельницького та І. Скоропадського, печатка Війська Запорізького ХVІ ст., прапор Народної гвардії ХІХ ст. з образом Лева. Особливе місце в експозиції відведено раритетам із Музею та бібліотеки у Стемфорді (США). Так, вперше в Україні представлено ескізи держа-

вних символів – гербів, прапорів та печаток, які було створено українським геральдистом М. Битинським у 1939 році на замовлення уряду УНР в еміграції. Виставка також доступна у форматі онлайн.

5 листопада у київському Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкрито ювілейну виставку «Катерина Білокур. Життя в обіймах квітів», присвячену 120-річчю української художниці. Вона завершує культурно-мистецький проєкт «БЛОКУР», який здійснив музей за підтримки Українського культурного фонду та за участі восьми музеїв Києва, Яготина, Полтави, Львова й Школи Анімації *Pause to Play*. Національний музей українського народного декоративного мистецтва представив на виставці 37 живописних робіт К. Білокур із власної колекції. Є тут картини з фондів музею, які експонуються вперше. Завдячуючи інноваційному проєкту «БЛОКУР» шанувальники творчості художниці можуть побачити у доповненій реальності роботи «Цар Колос» та «Берізонька», втрачені 1957 року під час експонування в Парижі. А, скориставшись аудіогідом, самостійно ознайомитися з цікавими фактами із життя і творчості К. Білокур, її епістолярним спадком, почути та прочитати коментарі сучасників мисткині, а також «оживити» білокурівські картини у власних смартфонах. Виставка «Катерина Білокур. Життя в обіймах квітів» триватиме до кінця березня.

11 листопада у столичному Музеї становлення української нації за сприяння Українського культурного фонду відбулася презентація унікального історичного артефакту, який називають «Трипільська усмішка» (конічна миска з двостороннім розписом). Він належить до колекції «Колиска цивілізацій», присвяченій прадавній культурі трипільців. За різними версіями, у формі усмішки, яка так подібна до сучасного комп'ютерного «смайлика», зображено різні місячні фази. Експонат представив для широкого загалу «Народний Музей України».

17 листопада у львівському Центрі архітектури, дизайну та урбаністики «Порохова вежа» було розміщено експозицію «Під зорею Пінзеля. Годовиця», що стала підсумком чотирирічного існування однойменного проєкту. До неї увійшло близько сотні фотографій, а також чотири скульптури В. Бабія, присвячені покинутому храму XVIII століття у селі Годовиця на Львівщині. Костел відомий своїм вітварем – роботою І. Пінзеля.

У столиці та областях відкрилися, зокрема, такі виставки: «Іконопис та давньоруське декоративно-прикладне мистецтво» – зібрання іконопису з колекції музею (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Володимирова спадщина: Київська православна митрополія у калейдоскопі української історії XVII-XVIII ст.» – унікальні зразки золотарства, гаптування та малярства, а також стародруки, манускрипти, археологічні пам'ятки та гравюри (Національ-

ний музей історії України); «Дарунки музею» – графіка та роботи з металу, кераміки, скла, фарфору О. Міловзорова (Національний музей українського народного декоративного мистецтва); «Києво-Візантійська традиція: образ і пам'ять» – ікони, портрети, стародруки, карти тощо (Львівський музей історії релігії); «Еволюція посуду» – давній ліпний та гончарний посуд (оглядовий майданчик Рівненського обласного краєзнавчого музею); «Легенди тканих рушників» – 70 стародавніх полотниць з приватної колекції майстра народної творчості С. Бугая (Вінницький обласний краєзнавчий музей); «Мистецьке кредо і музейне подвижництво Миколи Черенюка» до 75-річчя від дня народження художника – живопис, вироби декоративно-прикладного мистецтва митця та фотодокументальні матеріали (Волинський краєзнавчий музей).

### ***Збереження та охорона нематеріальної культурної спадщини***

Міністерство культури та інформаційної політики України презентувало цифрові проекти з популяризації нематеріальної культурної спадщини України. Зокрема 19 листопада було представлено створений разом із компанією *Google* онлайн-ресурс «Автентична Україна», який пропонує віртуальні тури об'єктами культурної спадщини. У таких подорожах завдяки цифровим технологіям можна ознайомитися з елементами нематеріальної культурної спадщини, унікальною архітектурою дерев'яних церков чи зазирнути за лаштунки оперних театрів. Також разом із *Wiki Україна* реалізовано проєкт з перенесення Національного переліку на ресурси Вікіпедії.

21 листопада на базі етносадиби «Лялина світлиця» у селі Опішне на Полтавщині було відкрито Музей звареного борщу та Музей живого хліба. Засновниця музеїв – етнологиня, докторка історичних наук, популяризаторка гастрономічної культури О. Щербань, яка 20 років досліджує борщі та опанувала кілька сотень рецептів традиційної української страви. Нещодавно культуру приготування борщу внесено до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України.

### ***Сучасні технології***

Меморіальний Центр Голокосту «Бабин Яр» разом із креативною студією «Історія майбутнього» створив інтерактивну аудіовиставу для смартфонів «29.09» про події цього трагічного дня. Мобільний додаток дозволяє у доповненій реальності відтворити вулиці Києва та Бабин Яр вересня 1941 року. Автором вистави став журналіст і письменник М. Зигарь.

Національний музей історії України проводить ребрендинг, першими результатами якого стала айдентика та нова назва. Візуальну концепцію розробило креативне агентство *Tabasco*. Назву закладу скорочено до абрєвіатури МІСТ (Музей ІСТорії), а фірмовими кольорами стали жовто-зелений та блакитний. Оновив айдентіку також МВЦ «Музей історії міста Києва». Це робота дизай-



нерки, випускниці школи *Projector* Ю. Строй, яка зробила акцент на десять філій Музею за допомогою карти, ілюстрацій та ін. Новий логотип – це монограма перших літер назви «Музей Києва». Домінуючими кольорами обрано зелений і золотисто-гірчичний.

### **Інклюзивні культура та мистецтво**

12 листопада у львівському Музеї Івана Георгія Пінзеля за підтримки Українського культурного фонду відкрито унікальну експозицію тактильних скульптур «*Pinsel. Тактильна експозиція*». Цей проєкт реалізує громадська ініціатива *My Future Heritage*, Львівська національна галерея мистецтв імені Бориса Возницького та мистецька рада «Діалог». Він є продовженням проєкту *Pinsel.AR*, що має на меті представити скульптурну спадщину І. Пінзеля доступною, цікавою та актуальною за допомогою новітніх засобів доповненої реальності. Точні копії восьми скульптур митця створено шляхом фотополімерного 3D друку та доповнено супровідними матеріалами й анотаціями шрифтом Брайля. Також у музеї проводяться екскурсії для відвідувачів з вадами зору.

3 листопада на Замковій горі в місті Чигирині, що на Черкащині, в рамках проєкту «Історія на дотик: Чигиринська фортеця» презентовано тактильну модель Чигиринської фортеці 1678 року, виготовлену з бронзи скульпторами В. Одрехівським і М. Королем. Це перший на Чигиринщині об'єкт, адаптований для людей з вадами зору. Проєкт реалізовано Благодійним фондом соціального розвитку Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» за підтримки Українського культурного фонду.

Книгу Джоан К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь» видано шрифтом Брайля у п'яти томах і передано до спецустанов для незрячих дітей. Проєкт реалізували кав'ярня-книгарня *Zakapelok*, онлайн-бібліотека книг шрифтом Брайля *Braille.com*, МБФ «Здоров'я майбутнього» та «Фонд родини Нечитайло». «Гаррі Поттер і філософський камінь» став 112 книгою онлайн-бібліотеки *Braille.com*.

### **Соціальні проєкти**

30 листопада у пресцентрі Національної спілки журналістів України в Києві презентовано культурно-мистецький проєкт «МИ В ЕФІРІ плюс». Це цикл пізнавальних телепрограм із дітьми у ролі ведучих. Загалом у проєкті беруть участь сім десятків школярів різного віку, серед яких – переселенці з окупованих українських територій, сироти, діти з інвалідністю та діти з багатодітних сімей. Прем'єрні покази створених програм «МИ В ЕФІРІ плюс» із перекладом українською жестовою мовою заплановано на другу половину лютого 2021 року. Проєкт реалізується громадськими організаціями «Громадське дитя-

че інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ» і «КримSOS» та благодійним фондом «З теплом у серці» за підтримки Українського культурного фонду.

### **Література**

22 листопада відбулася онлайн-церемонія нагородження переможців XX Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» у номінації «П'єси». Зокрема відзначено твори Н. Ігнат'євої «Звір» і «Карамель» (перша й третя премії) та А. Загребельного «Буття, небуття та трохи психоаналізу» (друга премія).

IV Всеукраїнський літературний конкурс імені Григора Тютюнника назвав своїх лауреатів. Найкращі твори обрано із семи сотень надісланих рукописів від молодих літераторів віком 15–35 років. Перемогу здобули Ю. Сільчук за повість «У тілі жінки» та В. Оліщук за збірку поезій «По-нас-і-нині». Серед засновників літературного конкурсу є Українська бібліотечна асоціація та видавництво «Самміт-книга».

Чернівецьку обласну літературну премію імені Пауля Целана за новаторство, оригінальність в сучасній поезії, популяризацію кращих зразків літератури присвоєно буковинському поету і літературознавцю Б. Бунчуку.

22–28 листопада в рамках проекту «Літературні дні Пауля Целана 2020» громадська організація «Культурний капітал», Літературний целанівський центр і німецька спілка *Ukrainisches Atelier für Kultur und Sport e.V.* презентували онлайн-лекторій, присвячений життю та творчості поета, за участі таких спікерів як М. Белорусець, О. Бойченко, Х. Венгринюк, С. Жадан, І. Померанцев, Є. Лопата та ін.

### **Бібліотечна справа. Читання**

Міністерство культури та інформаційної політики України передало нові примірники книги «Справа Василя Стуса» В. Кіпіані низці національних і обласних бібліотек, зокрема Донецькій обласній бібліотеці для дітей, Луганській обласній універсальній науковій бібліотеці, Полтавській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Івана Котляревського, Херсонській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Олеся Гончара, Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Володимира Короленка, Одеській національній науковій бібліотеці, Публічній бібліотеці імені Лесі Українки, Національній історичній бібліотеці України, Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого та іншим. Частину накладу книги В. Кіпіані придбав для бібліотек міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко.

Різними бібліотечними заходами відзначено такі ювілеї українських письменників, як 125-річчя С. Масляка, 100-річчя К. Курашкевича, 90-річчя

Є. Васильченка, 90-річчя М. Тарнавської, а також 170-річчя англійського письменника Р. Стівенсона, 140-річчя російського поета О. Блока, 140-річчя румунського письменника, перекладача творів Т. Шевченка М. Садовяна, 120-річчя американської письменниці М. Мітчелл, 100-річчя німецького поета П. Целана.

### **Просвітництво**

Український інститут національної пам'яті та благодійний фонд «Героїка» запустили геоінформаційну систему «Віртуальний некрополь української еміграції». У відкритому доступі на онлайн-ресурсі зібрано інформацію про місця поховання представників української політичної, військової, наукової та мистецької еліти по всьому світу. Наразі це дані про більш як 2640 поховань на 284 кладовищах. До створення сайту долучилися Міністерство закордонних справ України, українські посольства та консульства у різних країнах.

1 листопада у Львові в Митрополичих садах презентовано інтернет-портал «Митрополит Андрей Шептицький». Тут публікуватимуть архівні матеріали, дотичні до життя і служіння Митрополита, а до наповнення сайту залучено Центральний державний історичний архів України у Львові, Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника, закордонні наукові представництва. Портал заснувала Львівська Архиепархія УГКЦ за підтримки «Фундації духовного відродження». Також в Архикатедральному Соборі святого Юра відбулась мистецька програма «Покликаний... Посвята у 155-ті роковини Праведному Андрею Шептицькому».

Матеріал підготувала

*Кобзаренко Л. П.*, провідний редактор  
відділу наукового аналізу та  
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 4. Безплатно

---

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12